

La mirada de l'orfebre

Simona Škrabec

Torno del bosc amb les mans tenyides

L'Avenç, Barcelona, 2019

192 pàgs.

«La felicitat és veure, veure-ho tot des del racó. Pensar. I llavors agafar la llibreta i documentar aquest moment de gràcia.»

Vora un centenar d'aquests *moments de gràcia* és el que ens ofereix Škrabec en el seu darrer llibre. Postals farcides d'imatges i símbols que li serveixen per abolir les limitacions del llenguatge a l'hora d'expressar l'essència de les coses, i que ens permeten llegir més enllà de l'anècdota, sovint aparentment trivial, que ens descriu. No és casualitat que l'autora triï un sonet de Rilke per fer-li de pòrtic ni que torni al mateix autor més endavant precisament per recordar-nos que només amb imatges podem il·lustrar com fem servir les imatges.

De fet, ja ens adverteix en la citació que obre la primera de les quatre parts en què ha estructurat el llibre —«La fugida», «El mimetisme», «Les olors» i «Els desequilibris»— que tot el que vindrà respon a una voluntat d'expressar sentit: «Si el mestre vol barrejar les flors de pruner amb els crisantems és perquè vol expressar un sentit. No és un error.» I ho rebla recordant la capacitat de l'art per crear —suplantar?— la realitat: si s'ha pintat, és possible que la neu cobreixi les fulles de bananer.

Aquesta és la primera obra de creació purament literària de Škrabec (Ljubljana, 1968), que fins ara havia publicat diversos assaigs sobre literatura, especialment centreeuropea, i que també té una dilatada experiència com a traductora. Vocal de la junta del PEN, les exigències de la seva feina l'han portada a ser una assídua dels aeroports i a estar en contacte gairebé constant amb estranys i amb cultures llunyanes.

Tots aquests aspectes es reflecteixen en cadascuna de les pàgines del llibre,

i si fins ara el que havia fet era «escriure sobre els altres, escriure sobre els textos», i això era el seu escut, ara ens trobem davant una bellíssima mostra de *literatura del jo*, que defuig tant l'exhibicionisme com l'autocomplença i que si es recrea en alguna cosa és en la minuciositat a l'hora de descriure tots els detalls.

Davant certa literatura d'urgència, escrita a correuita, que tan sovint impera, tenim la sensació que cadascun d'aquests textos s'ha escrit i reescrit mantes vegades, que són fruit d'un procés de depuració exigent i d'una clara voluntat d'estil, parant atenció a la tria de cada imatge i de cada paraula; potser encara més conscient pel fet que la llengua amb què l'autora escriu és llengua d'adopció.

Detalls i històries quotidianes, aparentment fútils, i instants que captura i encapsula per disseccionar-los, narrats de tal manera que li serveixen per exposar-se i explicar-se, i per reflexionar sobre les seves inseguretats, sobre el pas del temps o sobre el seu lloc en el món —una visita al dentista, la bellesa inesperada i esclatant dels *flamboyants*, un dia de pluja o el record del darrer viatge—, esdevenen petits poemes en prosa sobre els quals voldrem tornar molt més tard, quan ja hàgim tancat el llibre.

Cent postals amb uns motius recurrents: el desarrelament, la identitat, la llengua, el pas del temps..., i on l'oposició ciutat-natura és una constant. Tot en aquesta obra gira al voltant del viatge. El viatge que ens apropa a altres realitats, però que també és una oportunitat per a la solitud i el recolliment. Sembla que l'autora ens digui que per a algú que no s'acaba de sentir d'enlloc, sovint el viatge és on se sent més arrelat. Mentre vola, observa la vida des de lluny, i la veu dividida en etapes, parcel·lada i distant. Veu com els camins que ha escollit es creuen en angles aguts i formen punts d'inflexió que la defineixen.

Viatgem en l'espai, però també en el temps, com quan l'autora evoca moments clau de la seva infantesa. I ens adverteix que fer una anàlisi del passat, però, significa tenir el valor «d'embrutar-se les mans fins al punt de no poder-les netejar». Potser per això has de saber que si t'endinses al bosc, en tornaràs amb les mans tenyides.

J. Oriol Magrinyà Domingo